

נזיר טז

משה שווערד

1. ספר שערים מצויינים בהלכה

משנה מי שאמר כו' מי שנזר כו' מגלח את השניה יום ששים. לעיל (ה: ד"ה קסבר) הבאנו דגם ביום ראשון שקיבל על עצמו נזירות, אמרינן בו מקצת יום ככולו, דכן משמע הכא במשנה, וכ"כ מפורש בתוס' שם (ד"ה ואת השניה) מידי דהוי לאדם שמקבל עליו נזירות בחצי יום, שעולה לו אותו יום ליום שלם. וכ"כ רש"י לעיל (טו: ד"ה בשביעי שלו) דהוה ליה ככל מידי דתלוי במנין דאמרינן ביה מקצת יום ככולו. [ומבואר דלאו דוקא באבלות דהוא דרבנן אמרינן כן אלא גם בנזירות דהוא מה"ת אמרינן כן, ואמרינן במס' ר"ה (י.) דנדה לפי דינה מדאורייתא דיום ראשון נכנס לשבעת הימים אע"פ שראתה בסוף היום, ובשביעי שלה אין תחלת היום עולה לה אלא צריכה להמתין בטבילתה עד הלילה, ובזבה לפי דינה דאורייתא הוא להיפך דצריכה שבעה נקיים, וגם יום ראשון צריכה שיהא יום שלם, ואם הפסיקה בטהרה ביום, אותו יום לא נכנס לחשבון וביום השביעי טובלת ביום, אלא דעדיין אסורה לבעלה משום שמא תראה ותסתור. ועי' בתוס' במס' פסחים (פא. ד"ה אי נמי.) ובמג"א (סי' נג ס"ק יג) כתב, אהא דאיתא במס' נדה (מה: דבן י"ג שנים ויום אחד הוא גדול, דאין צריך יום שלם, אלא כיון שנכנס לאותו יום שנולד בו הוא גדול דהיינו מקצת יום. נראיתי בתשו' גינת ורדים (ח"א כלל א סי' כח) דחושב שם הרבה דברים דאמרינן בהם מקצת יום ככולו, ויש

דברים שצריך דוקא ימים שלמים, ואביא אחד מהם דהא דכתיב בשבעת ימי המילואים (צו ח-לג) "ומפתח אהל מועד לא תצאו שבעת ימים עד יום מלאת ימי מילואיכם", ולמה למשה להאריך בדברים עד יום מלאת ימי מילואיכם, והיה די לומר ומפתח אהל מועד לא תצאו שבעת ימים, אלא דבזה הוה אמינא דביום השביעי די במקצת יום, לכן הוסיף עוד "עד יום מלאת ימי מילואיכם", ונכון מאד.

2. תוספות מסכת נזיר דף טז עמוד ב

נטמא ביום ק"א סותר שלשים - מדרבנן בעלמא הוא ולכך אינו סותר אלא שלשים דהואיל ויום ק"א יום תגלחת ויום הבאת קרבנותיו גזר' אטו היכא דנטמא ביום שלשים היכא דאמר הריני נזיר סתמא והוי (כמו) יום שלשים יום תגלחת מה"ת לרב מתנא משום דאמר מקצת היום ככולו ולבר פדא שמיום כ"ט נשלם הנזירות וביום שלשים מגלח מה"ת ואם נטמא ביום שלשים סותר לרב מתנא מה"ת וגזר' יום ק"א אטו יום שלשים ולבר פדא ביום שלשים סותר מדרבנן אטו היכא דאמר הריני נזיר שלשים וכן נטמא ביום אחד ומאה שהוא יום תגלחת גזרו אטו יום ל' דאי לא הא לא קיימא הא שגם יום ל' הוא יום תגלחת וה"ה לעיל הוה מצי למיתני הכי גבי הריני נזיר נטמא יום ל"א דסותר הכל מדרבנן [אבל] ודאי נטמא יום ק"ב אינו סותר שלשים רק [שבעה] שיטהר ויביא קרבנותיו.

3. רמב"ם יד החזקה הלכות נזירות פרק ו

(ד) נטמא אחר יום מלאת שהוא יום הבאת קרבנות טהרה אילו לא נטמא סותר שלשים בלבד וכיצד יעשה מביא קרבנות טומאה כשיטהר ומגלח תגלחת טומאה ומתחיל למנות נזירות שלשים יום ומגלח תגלחת טהרה ומביא קרבנות טהרה ואם נטמא אחר שנזרק עליו אחד מן הדמים אינו סותר כלום אלא יביא שאר קרבנות טהרה שלו כשיטהר:

(ה) נטמא ביום שלאחריו שהוא יום שראוי לגדל שער או גלח אחר מלאת הרי זה אינו סותר כלום אף על פי שעדיין לא גלח שהרי שלמה הנזירות וכל שנטפל לה:

4. חידושי הגרי"ז מסכת נזיר דף טז עמוד א

מתני' נטמא יום מאה ואחד סותר שלשים יום ר' אליעזר אומר אינו סותר אלא שבעה, והיינו דפליגי בנטמא אחר מלאת דלר"א סותר ז' ולחכמים סותר ל'. ושיטת התוס' בע"ב ד"ה נטמא דאליבא דרבנן הסתירה היא מדרבנן דהואיל ויום ק"א הוא יום תגלחת והבאת קרבנות גזרינן אטו היכא דנטמא ביום שלשים היכא דאמר הריני נזיר סתמא ע"ש. אמנם שיטת הרמב"ם בפ"ו מנזירות ה"ד דהוא סותר מן התורה אלא דדינו שאינו סותר אלא שלשים יום אף אם הוא נזיר מאה יום, ושם בה"ה כתב נטמא ביום של אחריו שהוא יום שראוי לגדל שער וכו' הרי"ז אינו סותר כלום אעפ"י שעדיין לא גילח שהרי שלמה הנזירות וכל שנטפל לה ע"כ.

ואמר בזה הגאב"ד דבריסק (שליט"א) זצ"ל דמתבאר מתוך דברי הרמב"ם דהא דסותר ל' בנטמא ביום שלאחר מלאת לחכמים, אין הטעם משום דכיון דעוד לא הותר באיסורי הנזיר דהבאת קרבנותיו מעכבת, משום זה נחשב כנטמא בתוך ימי נזירותו דסותר, שהרי חזינן דבנטמא ביום שראוי לגדל שער אף שלא הביא עדיין קרבנותיו ואיסורי נזיר עליו ומ"מ אינו סותר, ורק דעיקר הטעם דסותר בנטמא ביום שלאחר מלאת הוא משום דהוא יום הבאת קרבנותיו, וכלשון הרמב"ם שם בה"ד, והיינו דהרי חייבה תורה להביא קרבנות ביום שלאחר מלאת, והוא דין מיוחד בנוזר שצריך להביא קרבנות דוקא באותו יום, ומשו"ה באותו יום אכתי שם נזיר עליו ושייך סתירה על זה, ולא מטעם שעדיין איסורי נזיר עליו אלא דהוא עדיין נזיר לענין זה גופא להבאת קרבנות, וכמו דבכל הל' יום שם נזיר עליו מטעם חיוב המנין נזירות שעליו, כמו כן ביום הבאת קרבנותיו שם נזיר עליו מטעם דין הבאת קרבנות שיש עליו באותו יום, אבל ביום שלאחר מלאת אע"פ שעדיין לא הביא קרבנותיו ומוטלים עוד עליו להביאם, מ"מ אין כבר עליו חלות נזירות לגבי קרבנות ורק חובת קרבנות בעלמא וכלשון הרמב"ם "שהרי שלמה הנזירות וכל הנטפל לה", שגם שם נזיר לענין קרבנות אין עליו לאחר יום שהוא חייב להביא קרבנות והיינו ביום שלאחר מלאת, עכ"ד. [א"ה, ע"ע מש"כ בזה לעיל ו ע"ב ויד ע"ב].

5. תוספות מסכת נזיר דף טז עמוד ב

מי שנדר והוא בבית הקברות - וה"ה אם היה טמא ונדר ובגמ' מדמה להו.

6. תוספות מסכת נזיר דף טז עמוד ב

ר"א אומר לא בו ביום - כלומר אם נכנס בו ביום שנטהר אין מביא קרבן טומאה עד יום שני שהתחיל הטהרה שנאמר והימים הראשונים יפלו דבעינן בסותר שיסתור ב' ימים דאז מביא קרבן טומאה וה"ה דמצי למיתני פלוגתייהו בנוזר טהור שנטמא ביום ראשון של קבלת נזירותו וביום נטמא בתחילה דלרבנן מביא קרבן טומאה ולר"א אינו מביא קרבן טומאה אלא מונה ז' ימי טומאה ומזה ושונה וטובל ומונה כ"ט יום ליום הראשון שמנה ומגלח ביום ל' שהוא ל' ואחד לנזירותו.

7. רמב"ם יד החזקה הלכות נזירות פרק ו

(ו) נטמא ביום שנדר או בשני אינו סותר אלא משלים עליהם אחר שיביא קרבנו שנאמר והימים הראשונים יפלו עד שיהיו שם שני ימים ראשונים לפיכך אם נטמא משלישי והלאה סותר כל הקודמין:

8. חידושי הגרי"ז מסכת נזיר דף טז עמוד ב

[ג] גמ' ר"י אמר כיון דמשכחת טהרה חיילא ור"ל אמר דאינו חל עליו נזירות ואי הדר ואמר חיילא ואי לא לא. וצ"ב בטעמא דר"ל שאין חלה עליו נזירות אם הוא כיון דטמא אין עליו חלות נזירות דאע"פ שנזיר שנטמא יש עליו נזירות ולא נפקע הנזירות שעליו [1] מ"מ חלות דין נזירות על טמא לא שייך, [2] או דזהו דין בקבלת נזירות דקבלת נזירות צריכה להיות על קיום נזירות, וכל שאין בה קיום הנזירות אינה קבלת נזירות, וכיון שהוא טמא וא"א להתקיים דיני הנזירות הרי זה קבלה בלי קיום דיני נזירות, ולא חלה עליו, אבל ר"י סובר כיון דמשכחת טהרה א"כ מצד הקבלה שפיר הוא קבלת נזירות וזה דקאמר ר"י כיון דמשכחת טהרה חיילא פירוש דאין בזה ג"כ מה דשייך לדיני הנזירות, דפשיטא דכל דיני נזירות עליו מהשתא, ולוקה על היין ועל התגלחת וטומאה, אלא דזהו הטעם שחלה עליו הנזירות, כיון דמשכחת טהרה משו"ה חיילא, ואין שום חסרון בקבלת הנזירות, והוא קבלה גמורה, ובזה תתיישב קושיית התוס', שהו"ל לקצר ע"ש, וכן משמע ברש"י שכתב אליבא דר"י דמשכחת טהרה, ולא צריך לקבל עוד פעם וזוהי הטעם לקבלת הנזירות דהוי קבלה גם עכשיו.

ושיטת רש"י אף למסקנת מר בר רב אשי דנזירות חיילא עליו וכי פליגי לענין מלקות ופ' דלר"ל אינו לוקה עד שיחזור ויקבל עליו נזירות ואיסורי נזירות יש עליו לכל הדברים כמבואר בדבריו שם בכל הסוגיא, וע"כ זה דאינו לוקה הוא משום דר"ל ס"ל דכיון דהוא טמא וא"א להתקיים לנזירות טהרה, משו"ה אינה נזירות שלימה, כיון שחסר בקיום הנזירות, ובזה חלוק הס"ד

יב חידושי נדרים סימן נא הגרנ"ט

סימן נא

בענין הרי עלי להקדיש כשיבא לעולם

[ט, א] כתב הרמב"ם (פ"ו מהל' ערכין וחרמין הלכה ל"א) וז"ל: "יראה לי שאע"פ שאין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם אם אמר הרי עלי להקדישו הרי זה חייב להקדישו כשיבא לעולם משום נדר, ואם לא הקדיש הר"ז עובר משום בל תאחר ולא יחל דברו ומשום ככל היוצא מפיו יעשה כשאר הנדרים." /ובה' ל"ג כתב: "ראיה לדבר זה מה שאמר יעקב אבינו וכל אשר נתן לי עשר אעשרנו לך ונאמר אשר נדרת לי שם נדר, והרי האומר לא איפטר מן העולם עד שאהא נזיר חייב לנהוג כנזירות ואע"פ שעדיין לא נדר כנזיר הואיל ואמר שידר בנזיר חייב להנזר וכו'" עכ"ל. ובהשגות כתב וז"ל: "א"א הראיה מיעקב דאיה הוא, אבל זו של נזיר אינה כלום דהרי כידו הוא, ועוד כי לא ידע מתי יפטר והרי הוא כאילו אמר הריני נזיר מיד" עכ"ל, ועיין בחלחם משנה ובמשנה למלך). ומרובי הראב"ד נראה שהבין בכונת הרמב"ם שמה שהביא ראה מנזיר הוא לדין זה שיכול לחייב עצמו על דבר שלא בא לעולם וכשיבא לעולם מחויב להקדישו, ומטעם זה השיג רמז"ר אין ענין לרשב"ל שהרי כידו הוא וכו'." /

ולענ"ד נראה דכונת הרמב"ם אינה כן, דהא פשיטא דנדר שחל ע"ע חיוב להקדיש אין בזה חסרון דלכ"ל כיון שהנדר חל עליו ולא על התפץ, אלא הנדרון הוא על עיקר נדר זה, דיש לדקדק דהלא כל נדר שאוסר חפץ עליו, וכנדר כזה בלשון דהרי עלי לא מהני אלא לדברי מצוה, וא"כ מנלן דבאופן כזה שאינו מקדיש עכשיו ג"כ הוה מצוה ומחויב אח"כ להקדיש מטעם נדר, דהרי חזינן (ט, א) דהוי נדרי רשעים, ואף אם ניטא דהוי מצוה, מנלן דעובר באופן כזה בכל תאחר, דהלא לא מצינו לאו דבל תאחר אלא בקרבנות ובצדקה אבל באופן כזה שמחויב לעשות משום נדר מנלן דעובר בכל תאחר.

והנה באוקמתא דרבא לאשכותי בל תאחר דנזירות באומר לא איפטר מן העולם עד

שאהא נזיר (ג, ב), פ"י הר"ן בא"ד דהכי קאמר, וז"ל: "הרי עלי למנות כענין שלא יבא חשש בדבר שאשלים נזירותי קודם שאיפטר מן העולם, ומש"ה אף דלישנא לא משמע דאהא נזיר מעתה מ"מ קם ליה בב"ת לאלתר" עכ"ל הר"ן, (ואף דנזיר לא נעשה תיכף מדשייר כאן ב"ת, וע"כ דחסר עדיין קבלת המינוי, וכיון שכן תקשה הלא אין כאן אלא נדר גרידא וב"ת דנדר הוא, ובע"כ כיון שאמר הרי עלי להיות נזיר קודם שאיפטר מן העולם יש כאן כבר קבלה גמורה להיות נזיר, אלא שעדיין חסר "מינוי הנזירות", והיינו באיזה ימים לנהג הנזירות שקיבל, כמו שפירש רש"י בנזיר (ח, א ד"ה אלא כי פליגי) גבי נזיר בבית הקברות ששוב אין צריך קבלה גמורה רק קבלה מועטת עיי"ש, וכיאר הדברים כיון שכבר קבל עליו להיות נזיר שוב אין צריך רק קבלה על המינוי, ו"א להתחיל סדר הנזירות שקבל כבר.

ומבואר שפיר דע"כ הקדים הר"ן (בא"ד) וכתב דלא מצי לאוקמא באומר הרי עלי להיות נזיר ובענינא דכולהו קרבנות, משום דלא דמי דאילו האומר הרי עלי להביא קרבן מחוסר מעשה דהיינו ההבאה, ואי אפשר לומר שיתחיל מיד, אבל הכא כיון שאינו מחוסר שום דבר הרי הנזירות חל מיד והוה ליה נזיר וליכא ב"ת, וכיאר דבריו הוא, דהתם שאמר הרי עלי להקדיש אין כאן אלא נדר גרידא, ואם לא הקדיש לא נעשה הדבר קדוש ממילא, ומה שכתב "מחוסר מעשה דהיינו ההבאה", כוונתו מעשה ההקדש, אבל כשאומר הרי עלי להיות נזיר לא חסר כאן שום דבר דא"צ שוב קבלה אחריתא, אלא צריך להתנהג תיכף כריני נזירות וליכא ב"ת, ומש"ה אוקמא באומר לא איפטר מן העולם עד שאהא נזיר, דעדיין לא נעשה נזיר תיכף שהרי לא קיבל עליו עכשיו להתנהג בפרישות מיד, משו"ה איכא בל תאחר ומיקרי שפיר בל תאחר דנזירות: כפי מה שביארנו, שיש כאן כבר קבלה על נזירות אלא שצריך עוד "קבלה מועטת" היינו מינוי של הנזירות.

ולפ"ד נחא דלא אוקמי באמר הרי עלי להיות נזיר אחר ל' יום, וכשיגיע ל' יום ולא

10. רמב"ם הלכות נזירות פרק ה הלכה כא

נזיר טהור שטמא עצמו לוקה אף משום לא תאחר לשלמו, שהרי איתר נזירות טהרה ועשה מעשה, וכן אם נדר בבית הקברות לוקה אף משום לא תאחר, הא למדת שהנזיר שטמא עצמו לוקה ארבע מלקיות משום לא יטמא ומשום לא יחל דברו ומשום לא תאחר לשלמו ומשום לא יבוא אם היתה ביאה וטומאה כאחת כמו שבארנו.

11. לחם משנה הלכות נזירות פרק ה הלכה כא

וכן אם נזר בבית הקברות לוקה משום בל תאחר וכו'. אע"ג דנראה שהוא לאו שאין בו מעשה כבר כתבו התוס' ז"ל בפ' מי שאמר (דף י"ז) ד"ה אילימא דאמר לא תינזור וכו' דהוי לאו שיש בו מעשה במה שאינו יוצא משם וכו'.

12. דף על הדף נזיר דף טז עמוד ב

בגמ': סופג את הארבעים.

בביאור לשון הזה המורגל בפי חז"ל ביאר הגרא"ס פוירשטיין ז"ל מלונדון - ירושלים שהל"ט מכות אינו רק עונש גרידא, אלא כמו שנא' "תחת גערה במבין, מהכות כסיל במאה", שזה צריך להשפיע עליו לשנות את דרכו למוטב.

וזהו הלשון "סופג" שיספוג בתוכו פנימה את המלקות, ויקבל על עצמו לשוב אל ד', ולסור מדרכיו הרעים.

TOMORROW NIGHT FLEISHIG SEUDAS MITZVA

לע"נ ר' אריה זאב בן ר' יצחק אייזיק שווערד ז"ל